

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Danske Samlinger

for

Historie, Topographi, Personal- og Literaturhistorie.

Udgivne af

Chr. Bruun,
Bibliothekar ved det store kongelige
Bibliothek.

O. Nielsen,
Dr. phil., Archivar ved Kjøbenhavns
Raadstue-Archiv.

og

S. B. Smith,
Assistent ved Universitetsbibliotheket, Archivar ved Consistoriums Archiv.

Sjette Bind.

Kjøbenhavn 1870—71.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

G S Wibes Bogtrykkeri.

Nogle Breve til Oplysning af Corfitz Ulfeldts og hans Families Historie i Aarene 1662 og 1663.

Meddelte af J. A. Fridericia, stud. mag.

Den 17. August 1663 blev Leonora Christina, som hun selv beretter i »Jammersmindet«¹⁾ og i sin Autobiographi²⁾, i Blaataarn underkastet et Forhør angaaende et tildels i Cifre skrevet Brev fra Corfitz Ulfeldt til hende, som hun ved sin Fængsling i Dover havde iturevet og bortkastet³⁾; men hvis Brudstykker vare blevne fundne. Selve disse, der vare blevne opklitrede paa et Ark Papir, ere vel næppe mere til; men i et Foliobind paa det store kgl. Bibl. (Ny kgl. Saml. 637 Fol.), der indeholder en Samling Afskrifter af Cifferbreve, der i Aarene 1657—63 ere opsnappede af den danske Regering og decifrede af den bekjendte Zacharias Lund, findes ogsaa en Afskrift af det omtalte Brev⁴⁾. Det er det første af de her meddelte Breve. Der er hist og her nogle, men ikke væsentlige Forskjelligheder mellem Leonora Christinas Gjengivelse af

¹⁾ Leonora Christina Ulfeldt's »Jammersminde«, udg. af Soph. Birket Smith. Kbh. 1869. p. 73—76.

²⁾ Ny kgl. Saml. 2146. 4to.

³⁾ Jvfr. Danske Magazin 3 R. II, 62.

⁴⁾ Haandskriftet er temmeligt elegant indbundet og har følgende Titelblad: Copiae Schwedischer undt Andrer mit Ciffres Geschriebenen Brieffen, So in diesen Letzten Kriegen, vor vndt nach dem Rotschildischen Frieden, in den Jahren 1657, 58, 59, 60 Intercipiret vnnndt Auff Befehl dero zu Dennemarcken, Norwegen etc. Königl. Maytt: Deciffriret worden. I en Dedication til Frederik III omtaler Zach. Lund, at han vil skrive et Værk om Decifrerkunsten, og tilbyder, medens dette bliver gjort færdigt og renskrevet, Kongen denne Samling af decifrede Breve.

Indholdet og Afskriften; saaledes findes Sætningen: mais j'espère — — («Jammersmindet» p. 74) slet ikke i denne, men vel Meningen deraf, de omtalte Skikke ved Gilder henføres her ikke til Schweitzerne, Cantonherrernes Titler opregnes egentligt ikke; men disse og flere lignende Uoverensstemmelser ere ikke anderledes, end at de let kunne forklares ved, at alle Brevets Smaatræk ikke have staaet fuldstændigt klart for Leonora Christina, da hun 11 Aar senere nedskrev Fortællingen om Forhøret. Flere Dele af Brevet ere naturligvis defecte og derfor omtrent uforstaaelige; ved Punkter har jeg søgt nogenlunde forholdsmæssigt at angive Lacunernes Størrelse, saaledes som Afskriften har dem. Mærkeligst er den bitre og spottende Tone, der gaaer igjennem Brevet¹). — Klevenfeldt har kjendt dette og omtaler det i en Note til sin Stamtavle over Familien Krag²). Dog findes det ikke i hans Samlinger til Ulfeldts Historie blandt en Mængde andre Afskrifter af opsnappede og decifrede Breve.

Alle de efterfølgende Breve ere aftrykte efter Originalerne, dels i Geh. Ark., dels i det kgl. Bibl. Nr. 2 (Geh. Ark. Ulfeldtske Sager Nr. 19) er fra Leonora Christina til Otto Sperling og er optaget her dels af Hensyn til dets store Ejendommelighed, dels fordi det berører et ogsaa i Nr. 1 omtalt, hidtil mindre bekjendt Punkt, nemlig de ulfeldtske Børns Ophold i Italien 1663. Ikke faa Steder ere skrevne med Cifre; men næsten allevegne er Udtydningen skreven ovenover³). Nr. 3 (Ulf. Sager Nr. 17) er fra Leonora Christina til Corfitz Ulfeldt og giver Bidrag til Skildringen af hendes Arrest i Dover Slot. De to paafølgende Breve (Ulf. Sager Nr. 47) ere fra Christian Ulfeldt til Moderen og give nogle Oplysninger om hans, ogsaa i Nr. 2 omtalte, Drab paa Fuchs. Nr. 6 (Ulf. Sager Nr. 38) er fra samme til Corfitz Ulfeldt og omtaler hans Ophold i Italien; det er for største Delen skrevet med Cifre, som det dog har været mig let at decifrere, da Nøglen er den

¹) En lignende Stempning røbe nogle samtidige Breve fra Corfitz Ulfeldt til Franskmanden la Peyrère. Afskrifter i Ny kgl. Saml. 2139 b. 4to.

²) Terkel Klevenfeldts Stamtavle over Familien Krag (med nogle senere Tilføjelser), udg. af A. Petersen. Kbh. 1868.

³) Hvor Udtydningen af Cifrene i Nr. 1 og 2 ikke er ganske correct, har jeg selvfølgelig fulgt Cifrene.

samme, som Zach. Lund har benyttet til Nr. 1, og som er anvendt ved Nr. 2. Det bærer den pseudonyme Underskrift Jean de la Barre¹⁾; men Haandskriften kjendes let lig med Christian Ulfeldts. Endeligt belyse de 4 sidste Breve dels et Pengeforhold, der omtales i Nr. 1, dels flere der nævnte Personer. Nr. 7 er fra Ulf. Sager Nr. 48, Nr. 8, 9 og 10 fra Thott 1138 Fol.

Tidsangivelser ere reducerede til gammel Stil; dog naturligvis ikke Dateringer af Breve. Aftrykket er bogstavret; Originalernes store og smaa Bogstaver ere bibeholdte undtagen i de decifrede Stykker, da Cifrene ikke vise nogen Forskjel, og i Nr. 7, hvor det i det mindste ved flere Bogstaver er umuligt at adskille dem; ligeledes følger altid stort Bogstav efter Punktum. De decifrede Stykker ere trykte med spærret Skrift; Cursiv betegner i alle de danske Breve latinske Bogstaver, men i Nr. 1 danske.

• I.

Cher coeur et treschere vie en ce monde, Madame Leonora
Christina.

Depuis ma derniere, quelle estoit du 4 pas digne . . . particuliere relation ray je pas elle nouvelle de vous . . . aussy que serez preste a partir de Londres, qvand celle-cy arrivera, veu que je comprends, qu'il ny a faire pour nous, si non d'y perdre le temps avec l'inutile dependance, qu'on y est obligè de faire: je ne doubte point, que mon trescher coeur n'aye tant d'experience d'affaire de Cour et des façons, comme on y negotie, que vous ne vous laidez pas persvader a la cogeolerie²⁾ des Cours et leur vaines promesses, et que vous prendrez une resolution digne de vous, à sçavoir de les abandoner et les laisser là avec leur ingratitude; Car si on veut leur prester l'oreille, ils trouueront milles

1) Dette Navn benyttedes senere af Corfitz Ulfeldt under hans Ophold i Basel. Suhms nye Saml. III, 244, 247. Flere samtidige Personer bar Navnet de la Barre. Jöcher: Allgemeines Gelehrten-Lexicon. Leipzig 1750. I, 802.

2) Vistnok == cajolerie.

nouvelles inventions pour vous y amuser de mois entiers. Vous voyez par experience le traictement, qu'avez l'avance, qu'avez epmaines entiers taine si liquide Je suis bien mary que les mesmes d Je vous prie et n'en rien obtenir. Car je suis tout honteux de vous voir souffrir tant d'indignitez contre le merite de vostre personne et de vostre naissance. Laissez là, au nom de Dieu, les mescognoisans et ingrats. Je n'ay eu nulles nouvelles de Hamburg; Je croy pource que Vilhelm Sentom¹⁾ est astheure en re Il y a huit jours, et a eu une jeune fille *Marck Lybsk*, et elle doit bien m'envoyer des la son corps les cha J'ay receu une lettre de Carsten²⁾, que nostre Tott³⁾ se rend

¹⁾ Om ham se Nr. 8, 9; Wolffs Journal for Politik 1815, 4, 273. Hans Navn var vistnok snarere Sontom. Han omtales ofte i Breve fra denne Tid som den Kjøbmand i Hamborg, hvem Ulfeldts Debitorer eller de, som han havde overdraget Inddrivelsen af Gjælden, sende Penge eller Breve til. Jvfr. Breve fra Ove Bjelke af $\frac{4}{6}$ 1662 og Clement Sørensen af $\frac{3}{2}$ 1663 (Ulf. Sager Nr. 38).

²⁾ Om ham se Nr. 7—10; han benævnes ogsaa Carsten Guldsmed, se Brev fra Otto Sperling til Corfitz Ulfeldt af 15. Septbr. 1663 (ny St.). Afskr. Ny kgl. Saml. 637 Fol. I Ulf. Sager Nr. 2 findes ogsaa et Forretningsbrev fra »Kirstina Munck, Kongl. May: Efferlate gemahl«, Boller d. 11. Maj 1657 til »Erlig, Welacht och fornemme Mand, Carsten Lauridzøn, Jubielierer och Borger udj Kiøbenhaffn, Min Synderlige gode Wen«. Sperling blev i sit Forhør spurgt om Corfitz Ulfeldts Correspondance med ham, og om han selv havde været Mellemmand, hvad han benægtede; se et udførligt Uddrag af Forhøret: T. A. Becker, To Fortællinger fra Enevældens Barndom. Kbh. 1862, p. 137.

³⁾ Ove Thott til Skabersjø og Biersjøholm, Søn af Tage Ottesen Thott og Karen Gyldenstjerne, f. d. 7. Febr. 1626, d. d. 25. Septbr. 1666. Danske Mag. 3 R. I, 275. Swanander, Dissertatio de territorio Bara. Lund 1796. I, 66. Han ægtede d. 22. Maj 1653 Margrete Rantzov, Datter af Frederik Rantzov til Asdal. Bemærkningen i Hoffman: Danske Adelsmænd. I, Stamt. ov. Thotterne, om, at hun blev skilt fra sin Mand d. 2. Febr. 1658, der er gjentagen flere Steder, f. Ex. Vedel-Simonsen, Jørgen Brahes Levnetsbeskrivelse p. 111, og Ljunggren: Skånska Herregårdar u. Barsebäck og Skabersjö, modbevises allerede ved det her aftrykte Nr. 7, men er ogsaa uden Tvivl kun fremkommen ved en Misforstaaelse af et Sted i Rothes Gjengivelse af Peder Winstrops Ligprædiken over Tage Thott (C. P. Rothe, Brave danske Mænds og Qvindere berømmelige Eftermæle. Kbh. 1753. I, 35), hvor der imidlertid ikke tales om en Skilsmisse, men kun om Ove Thotts nødtvungne Afsked

sourd à toutes ses lettres, *och wil intet got giore*. Peut estre est il de la race de quelque Roy, qu'on ne le sçait par [pas?]. Car il se sert de leur methode et autorité pour ne point payer ses debtes. Il faut astheure souffrir le tout. *Alligevel att det kommer mig heel ilde til pasz*. Ti uoris Børn til Rom¹⁾ raaber ublueligen efter Penge, *och ieg veed, att dem fattis*. Och de skal nu endeligen hafue nogid, *hvor det end och skal komme fra*.

Der er død wdi Dannmarck una muy gran habladora Sophia Krabbe, Som hafde Kield Krag: hand er fuld af Svindsuct och lefuer: hun siuntes megit frisk, och hun er død²⁾.

Erick til Bag hafde Bryllup udi Kiøbenhafn, den
. . . gammel st haffve kann . . skyld hvilck er
for Tott hansz sen
. les jours
 pour boire alors à la frescheur de l'air Car cela est le delice des Allemans, de boire que la sueur leur ouure le corps des gouttes, comme des perles. C'est ainsi, que beuuoit jupiter dans les festins des Dieux doit coucher, et fourer entre les bras Ces Messieurs le veulent imiter ou moins ils se trouurent avec des ayes, et forces tristes figures Tout à ce qu'on dit, que ceste assemblee se fera pour faire un accord,

fra sin Fader kort før dennes Død. Om hans tidligere Forhold til Ulfeldt se Nyt hist. Tidsskr. IV, 27—28, 44, og om hans Gjæld til ham se Nr. 7, 9, 10; Becker, Saml. til Danm. Hist. u. Fredr. III. II, 13; Paus, Corfitz Ulfeldts Levnet, II, 154.

¹⁾ At Christian Ulfeldt har været i Rom, fremgaaer allerede af Nr. 6; men om det har været Corfitz eller Ludvig Ulfeldt, der tillige har opholdt sig der, tør jeg ikke sikkert afgjøre. Sandsynligheden er vel for Corfitz Ulfeldt, da han allerede 1661 skal have været ansat ved Christinas Hof, jvfr. Archenholtz: Memoires concernant Christine, reine de Suède. Amsterdam 1751—60. III, 230; men han synes dog i hvert Tilfælde i Slutningen af 1663 eller Begyndelsen af 1664 før sin Rejse til Basel at have opholdt sig i Paris, jvfr. et Brev fra ham til la Peyrère, Basel d. 28. Maj 1664; og en af Brødrene var i Paris i Juli 1663, jvfr. et Brev fra Corfitz Ulfeldt til la Peyrère, Brügge d. 27. Juli 1663. (Afskr. i Ny kgl. Saml. 2139 b. 4to).

²⁾ A. Petersen bemærker i sin Udgave af Klevenfeldts Stamtavle over Familien Krag, at det maa have været et falsk Rygte, Ulfeldt her beretter, da det af Thott 155 8vo sees, at Sophie Krabbe levede endnu 1683.

touchant le mariage de la Princesse qu'elle puiss
estre heretiere de la Couronne, et la fin un jeune
Duc de Saxe d'icy a trois pourray avoir pretension,
comme il se trouue astheure en Allemagne plus de 50 Prin-
ces et differentes Maisons, qui ont pretension sur les pays de
Gylick, Clef et Berge ensemble Catzenellenbogen, dont ils en
ont tous leur part, pourtant en peinture. Aussy biens ces Mes-
seurs se contentent d'un tittre, pourveu qu'il soit long et
grand et significatif (comme les estranges mots de la Medi-
cine) et qu'ils le peussent faire lire et relire dix fois devant
la Compagnie estant à table; Voilà tout ce, qu'il en tirent aussy.

En apres, que c'est le principal point, pourquoy ils s'as-
semblent, c'est, qu'ils doivent consulter pour former une sorte
de Gouvernement dans le dit Royaume, qui soit ferme, stable
. puissant, estrange, incomparable
l'incognito. Car ils ne telle; Mais ils le
veulent gardoit ses secrets
des Estoiles à minuict pay ne vous pas . . .
. . . er bien des Réalité, que
. ils devroye dont y doivent trouver la
. Je confesse, que c'est une excellente chose, que
. et leu les histoires. Car sans doubtte quelqu'un de le
. Le Docteur Merde Hyporas, ou Urine, Gall
les secrets membres de Barnef tius, qui font
mention, que lors à la rebellion, ou se retirent
. faut parler avec respect de cet sur
le visage un fromage pourri, dont en cell ez
a un camus. En fin ces fesses de Bertemelle appel-
ler à leur ayde et à leur conseil toute sorte des gens
de Banquerottiers, des Rebelles, de perjures, des Impies . . .
. . . des Trompeurs, de Fousseres, en fin de la plus meschante
razza, a qua (?), qu'ils croyent estre dans l'Europe, qui estoient,
sauf le respect deu à tous, Les Venetiens, Les Lucois, ceux
de Raguse, les Grisons, les Valtolins, ceux de Berne, de Lu-
cerne, de Soluturne, de Losanne, de Cyrik, de Schafhusen, de
Bruck, de Basel et tous les Cantons de Suisses; Ceux de Ge-
neue portoint la banniere de pietè; ceux de Nurenberg, d'Augs-
bourg, d'Ulm, d'Heidelberg, de Lunebourg, de Brunswig, de
Bremen, Dantzick et Lubeck, tous ces venerables, honorables

titres en cent façons furent appellez à la Haye pour ayder ces
 revoltours à clouuer ferme leur gouvernement et de l'establi-
 de sorte, qu'il ne pourra plus bransler. Ainsi ces sçauans,
 dont astheure le Royaume de Danmarck auroit
 ensvie cette Methode . . . sont astheure
 . . . esprits faits aspirer des g
 qu'ils viennent une chose ser
 outes illy cen ils les rempl
 jusques à une autre Olympiade
 recompense à une grande Cacade Cette lettre sera
 ma derniere, que je vous escriray au lieu astheure.
 Car je veux croire, que je vous reçevray demain que
 vous partez de ce lieu, ou vous estes, pour vous en retourner:
 qui de tout son coeur vous reçevra bien mieux, que ne font
 ces ingrats Cocus. L'eternel vous conserue et maintienne en
 santé parfaicte. Adieu, ma treschere vie. Adieu, mon seul
 soucy en ce monde.

Madame

Vostre treshumble et tresobeissant
 Bruge, Le 7 de Jullet, 1663¹). seruiteur à la mort.

2.

Monsieur le Docteur salut.

Eders aff den ¹⁰/₂₀ April er mig ret nu kommen til hende,
 ieg kand icke begriibe aarsagen, huorfor wii icke vdi gaar
 goed tiid bekom worris breffue, ieg giorde mig alt tancker, att
 disse Herrer her uare curieuse for at see uorres
 Brefue, efter som den Kiøbmand, som uorres Brefue
 addresseres til, nu er Borgemester. I synderlighed
allarmeret mig en tiiding, mig bleff sagt vdi gaar paa *Comedi-*
dien, som war, att der skulle komme Comissarier hid,
 som skulle efterspørge, huem af Adelen her eller
 andre hafde hiolpen min Søn at saluere sig²), oc at

¹) Brevet er vistnok dateret efter ny Stil; thi ellers vilde vel Leonora
 Christina, der allerede d. 8. Juli var i Gravesend (Danske Mag. 3 R.
 II, 61), og hvis Eængsling vistnok foregik d. 9. Juli (jvfr. hendes Auto-
 biographi), næppe have faaet det. Vaklen i Brugen af gl. og ny Stil er
 jo almindelig i Brevene fra den Tid. — Underskrift mangler.

²) Christian Ulfeldts Drab paa Fuchs skete den 6. Novbr. 1662. En Af-

med dennem skarp skulle forfares. Ieg haabis dog, att ded ickun er en *faux bruiet*, som Fosses Enkes¹⁾ Slecht lader spargere; mens dersom ded skede, da kom mange Folck udi Uleilighed, oc kunde ded uel forarsage en disordre; tii der er resolute Carle udi-blant. Ded troublerer mig meget, i synderlighed reddes ieg for en, der er iblant, som icke kand tie oc er uforstandig oc ued ded altsammen, at formedelst hands Uforstand Skyld de andre skulle blifue decouuert. Dette haffuer *fourneret* mig *materia* att skriffue; menß ieg haffde dog heller skreffuen en *fabel* vdi ded sted, wil formode, att ded bliffuer wed snack²⁾. Nyt haffuer wii lided eller intet, om *Hannibal* icke mere en som hand war icke til; Printzen³⁾ er endnu vdi *Paris*, forlyster sig med att gaa til giest; Terlon haffuer skreffuen min herre vdi gien, giør stoere *excuses* offuer, huis *passeret* er, menß giffuer ickun halffue ord oc intet att fatte om, melder dog intet mere om *Cartago*⁴⁾.

Om den *mine*, Plettenberg⁵⁾ giører att reiße, haffuer ieg sagt min herre, som er vdi meening, att den reiße bliffuer magen til den, hand gjorde forgangen aar.

skrift af det i den Anledning i Brügge optagne Forhør findes Thott 1138 Fol.; heri nævnes ogsaa flere, der stod Christian Ulfeldt bi ved hans Flugt.

- 1) Marie Tenne Rootcaes. Jvfr. et Brev fra hende, Brügge d. 26. Jan. 1663 til Frederik III, Ulf. Sager Nr. 24.
- 2) Af Mikkel Skovs Papirer (Gh. Ark.) fremgaaer det, at den danske Regering senere ikke var fornøjet med de belgiske Øvrighedens Handlemaade i denne Sag.
- 3) Kronprinds Christian.
- 4) Ved Carthago forstod Ulfeldts Kreds Hannibal Sehested. Wolffs Journal f. Politik 1816, 1, 132. Skandin. Litterat. Selsk. Skr. 1808 p. 176. Allerede 1647 benævner Sperling ham saaledes i et Brev. Gl. kgl. Saml. 1110 Fol.
- 5) Cifret □, der betegner Plettenberg (Suhms nye Saml. III, 249), findes ogsaa i et Brev fra Corfitz Ulfeldt til Sperling. Wolffs Journ. o. s. v. 1816, 1, 125. Georg v. Plettenberg, keiserlig Hofkammerraad og Resident ved den nedersachsiske Kreds og i Hamborg, stod i en livlig Brevvexling med Ulfeldt og især med Sperling; en Del af hans Breve til denne ere bevarede (Ulf. Sager Nr. 19). Jvfr. ellers Wolffs Journ. 1816, 1, 131; Zeitschrift für hamburgische Geschichte III, 150, 456; Slange, Christ. IV's Hist. p. 1214.

Ded maa were en stoer *diuertissement* for de Holsteinske Raad, att de saa kand løse huer andre vd aff indlageret, ieg kiender noget Blomme¹⁾, ieg wed, att hand *enragerer de belle rage*.

De Hollandske *auiser* faar wii intet her, vden saa er, att worris Kiøbmand fra *Antwerpen*²⁾ faer nogle breffue til oß fra *Italien*, som sielden skeer. Derfor haffuer wii intet seet om ded ny gifftermaal, menß der kand intet were om, saa lenge att Kongen aff Spaningen oc Kongen aff Franckriig erre vdi goed *intelligence* med huer andre, saa tilstedis icke ded gifftermaal³⁾. Der fornemmis intet endnu, huor Kongen aff Franckriig wil hen med sit folck, efftersom her holdis for fuld sluttet en *accomodement* med Pawen oc hannem att were.

Aff Engeland haffuer wii, att alting begynder att bliiffue roelig, att Kongen haffuer giort *des titres* Nogle Greffuer, iblant huilcke *Cancelern* er den første, dißligeste Nogle *Baroner*, saa oc Riddere aff alle slags, saa hand smører dennem om munden med ded minst kaaster, menß med den Catoliske *Relion* kand hand ingen wey komme, lige saa lit som hand kand giøre sin dronning ett barn.

Jeg seer, att ded, ieg haffuer begiert aff worris Apologier, haffuer foraarsaget, att ieg haffuer faat widenskab om en deel aff eders *auenturer*, der I uar fangen udi Glyckstad⁴⁾, sandelig ded war icke en ringe fahre i war vdi, huor

1) Vel Henrik Blome til Farve; om ham og hans tidligere Forhold til Ulfeldt se Nyt hist. Tidskr. IV, 414—15.

2) Uden Tvivl fra Hendrik Lenaerts. Jvfr. Nr. 6. Han omtales i flere samtidige Breve som Familiens Commissionær i Antwerpen, f. Ex. i et Brev fra Anna Cathrina Ulfeldt til Sperling, Brügge d. 10. Septbr. 1663 (ny Stil). Ny kgl. Saml. 637 Fol. En Henricus Lenaerts, Contre Wardyn van Syne Majesteyts Munte in Antwerpen nævnes som død d. 5. Aug. 1669. Inscriptions Funéraires et Monumentales de la Province d'Anvers. Anvers 1856 I, 200.

3) Efter al Rimelighed sigtes her til Forhandlingerne om Keiser Leopold I's Ægteskab med Infantinden Margrete Theresia; de paabegyndtes 1662 og vare meget livlige 1663. Mignet: Négociations relatives à la succession d'Espagne sous Louis XIV. Paris 1836. I, 293 ff.

4) Herom se Suhms nye Saml. III, 243. Originalen til Autobiographien, Gl. kgl. Saml. 3094 4to, har en vidtløftigere Skildring af Arresten. Af en Supplik til Kongen af 30. Septbr. 1658, Gl. kgl. Saml. 1110 Fol., fremgaaer det, at han blev arresteret d. 19. Aug. 1658, og han kom først

aff ett v-forwent tilfald eder reddede, saaledis er all worris leffnet, v-formodentlig falder vdi vdi (!¹) vlycken, oc ofte oß v-wiidende, oc der wii intet selffuer dertil *contribuerer*, bliffuer wii dragen der vdigien. Dersom os er ennu lengre Liif forrelagt, da troer ieg, at Lycken os ennu noget ballotterer. Ded er sager, som stoere dybe tancker foraar-sager, derfor wil ieg bryde ded der aff oc slutte med Guds welsignelse, som ieg ynsker eder oc min lille²), oc gleder mig, att hand holder sig saa wel oc er saa lystig. Kand ieg icke hefne mig, saa kand hand maaske giøre ded en dag, uar ieg enda uis paa ded, saa uille ieg dø med et content Hierte, naar ded skal uere, menß *helas* enten man er content eller icke, man faar der an Se; huor før mig min *melancolie* nu paa den snack, ieg er icke vdi goed *humeur* i dag, faar derfor att søge *Comedien* vdi effter-meddag, som Kield³) giør Fropredickerne⁴) for der att hente trøst for ett bedrøffuet hierte; *Adieu*

Vostre affectionée

Bryg den 27 April 1663.

Leonora Christina.

3.

Monsieur et trescher coeur.

Je pourrois doubter, que la mienne de 11me de ce mois vous seroit tombé entre les mains, puis quelle auoit ci peu d'adresse, mais jespere, que celle ci vous sera renduë, laquelle vous dira, que je suis encorres empeschée de vous aller trouuer; la cause à ce, qu'on ma dict, doit estre, que le Re-

tilbage til Hamborg d. 31. Marts 1659. Om et uformodentligt Tilfælde, der befriede ham, har jeg ikke fundet noget.

¹) Skulde det første: vdi ikke være en Fejlskrift for: wii?

²) Corfitz Ulfeldts yngste Søn Leo. Om hans Ophold hos Sperling se Suhms nye Saml. III, 249. Af Sperlings Svar i hans Forhør d. 23. Juli 1663 sees det, at Corfitz Ulfeldt, allerede medens han i 1662 opholdt sig paa Ellensborg, havde sendt Leo til Sperling for at opdrages og undervises. Broderen Christian havde paa sin egen Rejse til Paris fulgt ham til Hamborg. Gl. kgl. Saml. 3094 4to. Han blev der til efter Sperlings Fængsling i April 1664.

³) Vel den ofte omtalte Tjener Kjeld Friis.

⁴) De to Cifre for r og o i Stavelsen Fro ere usikre; jeg har fulgt den ovenover skrevne Decifrerung; men denne er vel næppe rigtig.

sidant de Dennemarck à assure à sa Maj: d'Engleterre, que vous étiez incognito ici dans le pays, et que ce seroit rendre un grand seruice au Roy de Dennemarck que de nous liurer tous deux entre ces mains. Le Secretaire du Residant de Denn: me disoit de chercher des lettres, lors quil estoit present à la vication de mes hardes, et il monstroit d'estre peu satisfait, qu'il n'en trouuoit point selon son desir. Je confesse, que j'usse attendu tout autre chose que de croire, que sa Maj: de Den: nous pourroit soubçonner; si nous eussions peu auoir la moindre pensée de cela, vous n'eussiez pas sans doute m'envoïé ici; mais apres que sa Maj: de Den: monstroit estre satisfait, apres nous auoir donné permission de sortir hors du Royaume, et le terme de n'ostre congé n'estant pas expiré¹⁾, je ne puis comprendre, par quel raison sa Maj: nous veut rauoir de ce façon la, moins encorres pourquoy il nous soubçonne, il faut attendre avec patience tout ce, qui peut arriuer. Mon trescher coeur, ne vous mettez point en paine pour l'amour de moy, je ne suis pas entres les mains d'un Fos, n'y d'un Wachtmeister de Borrhingholm, ains sous la garde d'un Gouverneur et d'un Capitaine²⁾, qui montrent en tout d'estre de Noble extraction; j'ay toute sorte de liberté hormis de partir, et je rencontre des ciuilité partout, ainsi ne soyez pas affligé, et ne c[r]oyez pas, que sa Maj: d'Engleterre me face liurer à sa Maj: de Den:, non, il est trop genereux pour cela, il ne voudroit pas obscursir la gloire, quil á acquise, par un tel action, cela est assez cognu par le monde le traitement, que j'ay reçu des Seruiteurs de sa Maj: de Den:; et sa Maj: d'Engleterre ne voudroit sans doute pas payer les seruices, que vous l'avez rendu, en telle maniere; il m'a trop assuree de sa propre bouche, quil ne les oublieroyt jamais; soyez donc mon coeur en repos et consoléz vous, j'espere d'estre bien tost avec vous. J'ay suppliée à sa Maj:, j'ay escrit à M. le Secretaire, et à d'autres, j'attent quelque

¹⁾ I Autobiographien opgives Tidsfristen at have været 18 Maaneder.

²⁾ Om hendes Ros over Gouverneuren jvfr. Danske Mag. 3 R. II, 63—64. Captainen kan næppe have været andre end Braten, som siden forraadte hende. Hans Galanterier, som hun omtaler i Autobiographien og i «Jammersmindet» p. 35, maae altsaa have gjort et vist Indtryk paa hende.

reponce fauorable aujourdhuy; mais s'il arriue, que cela ne sa [sic] façe pas si tost, peut estre à cause des troubles, que le Comte de Bristol¹⁾ à mis dans les affaires du Chancelier, qui pourront empescher de songer à moy, je vous prie de ne pas perdre patience, mais de croire que sa Maj: permettra de grâce, que je vous rende mes debuoirs, comme estant

Monsieur

Vostre treshumble seruante

Du Chateaux de Douers

et treschere

le 18me de Jullet 1663.

Leonora Christina.

Je saluë mes enfans, je vous prie mon coeur de permettre, que Anna Catharina vous diuertise par foy; ayez soins de vostre santé, alors vous auez soin de moy; M. Caset vous baise les mains, il est arresté pour estre en ma compagnie; saluë sa femme, s'il vous plaist, de ma part, et dites, la quelle ne se mette pas en paine pour son mari, il est bien et en bonne santé. Ecriuez moy un most, que je puisse estre assuree de vostre santé, et adressez la lettre à M. le Gouverneur de Douers, ou à M. le Capitain Braeten.

Udskrift²⁾: A son Excellence Le Comté d'Wlfeldt
de present à Bruges.

4.

A Liege³⁾ le 5e Dec: 1662.

Madame

Si l'action, que j'ay fait, peut meriter vostre approbation, ma joye doit estre extreme, ayant eu l'occasion de vous faire

¹⁾ Om George Digby, Greve af Bristols Angreb paa Clarendon se Burnet, History of his own time. London 1724. I, 196—97. Life of Edward, Earl of Clarendon, written by himself. Oxford 1827. II, 258—62. At det netop var i Juli, sees af Hollantse Mercurius for 1663. Haerlem 1664, p. 100.

²⁾ Under Udskriften er tilføjet med en anden Haand: Woonende by de Möllenbriig.

³⁾ Christian Ulfeldt var efter Drabet paa Fuchs flygtet til Hest ud af Brügge; det første Sted, vi derefter træffe ham, er i Calais, hvorfra han skrev det Brev til en af sine Venner, som er trykt i Wolfs Journ. 1816, 2, 90 ff.; men under det fejle Datum d. 3. Febr. 1662. Dateringen er vistnok i Virkeligheden, som i en Afskrift Thott 1138 Fol., d. 3. Decbr. 1662.

connoistre mon Zele¹⁾: mais come j'espere, que le mesme bras, qui a si bien sceu faire son premier coup d'essay, sera encore employé un jour pour vostre seruice, ma joye sera alors parfaite, quand i'auray le bonheur de contribuer a vous faire triompher sur tous vos ennemis selon vos souhaits et selon que le desire passionnement

Madame
tresobeissant
d'Ulfeldt²⁾.

Udskrift: A Madame Madame la Comtesse
Leonore Christine a Bruge.

5.

A Liege le 8 Dec: 1662.

Madame

Ces peu de mots ne vous assureront que de mon obeissance, vous remerciant treshumblement de la grace, qu'il vous a plù me tesmoigner par vostre liberalité et vous suppliant en mesme temps, qu'outre toutes les tendresses maternelles, que vous mauzez fait voir depuis l'heure de ma naissance, dy vouloir encore ajouter cette derniere bonté que de me conseruer L'honneur de vos bonnes graces, dans lesquelles ie me recomende estant

Madame
Vostre treshumble et
tresobeissant fils Ch.

Udskrift: A Madame Madame la Comtesse
Leonore Christine a Bruge.

6.

A Rome le 10e de Feui. 1663.

Monseigneur

Je n'auray pas tant tardé a faire scauoir a Vostre Excel-

¹⁾ Dette gjør det utvivlsomt, hvad allerede det ovfr. omtalte Forhør gjør sandsynligt, at Drabet er skeet uden Forældrenes Vidende og bekræfter saaledes Leonora Christinas Forsikring («Jammersmindet» p. 160—61) og Corfitz Ulfeldts Ytringer i et Brev til Henrik Bjelke, Brügge d. 15. Decbr. 1662 (Ulf. Sager Nr. 17).

²⁾ Resten af Underskriften er frareven.

lence mon arriuéé dans cette uille, qui fût le 3e de ce mois, si ie n'eusse esté assez malheureux le soir mesme d'entendre, que la poste estoit desia partie pour flandre. Je n'ay pû encore voir la Reyne Christine, quoy que i'ay esté deux fois pour luy faire la reuerence, ses gentilhommes m'ont dit, qu'elle estoit un peu indisposé, et quil falloit auoir patience jusques a ce, quelle fût en estat de recevoir des visites. Ieg tencker, at hun er bange for at see mig, fordi hun kand uel tencke ungefer, huad for en Compliment ieg uil giøre hender. Mon frere, lequel i'ay trouué en bonne santé, a tiré fort peu de consolation delle touchant nos interests a ce, quil ma dit, ie verray astheure, si ie pourray estre un peu plus heureux et mieux reussir aupres la plus bisarre femme du monde¹⁾. Le Cardinal Barberin²⁾ a esté malade a mourir ces jours passez et ne fait que se remettre tant soit peu, i'auray l'honneur de luy faire la reuerence demain, et si l'occasion se presente, ie lui parleray des nos interests avec la reyne Christine pour uoir, sil pourroit faire quelque chose en faueur de u. E., pour quil est son intime. Monsieur Carlo Conti aussi bien que son frere³⁾ m'ont receu a bras ouuerts et n'ont sceu, quelles caresses me tesmoigner. Ils se recommandent dans les bonnes graces de Vost' Excell. et s'offrent de La seruir en tout ce, que des veritables amis pourront estre capables de faire. J'ay enuoyé une lettre a V. E. de Fleurence, dans laquelle i'ay fait mention touchant les fourneaus⁴⁾, come

¹⁾ Dronn. Christinas vedblivende Interesse for Ulfeldt og hans Børn fremgaaer af Archenholtz, anf. St. II, 64—65, 68. III, 230, 463, 469. Efter et Brev fra Anna Cathrina Ulfeldt til Sperling, d. 9. April 1664, skal Corfitz Ulfeldt stedse have været imod sine Børns Ophold hos Christina. Wolffs Journ. 1815, 4, 278.

²⁾ Cardinal Francesco Barberini. Om hans venskabelige Forhold til Christina se Archenholtz, anf. St. I, 520. III, 272. IV, 240, og om hans venlige Stemning mod Corfitz Ulfeldt, anf. St. II, 65.

³⁾ Carlo Conti, Hertug af Poli, stod i Spidsen for Christinas Hof i Rom. Archenholtz, anf. St. II, 184. Ved hans Broder menes vist Giovanni Nicola Conti, der senere blev Cardinal. Moreri, Diction. IV, 100.

⁴⁾ Ved den følgende mærkeligt omstændelige Skildring af nogle Ovne i Florents vinder en, forøvrigt allerede ved Mangel paa Kildeangivelse uvederhæftig, Fortælling om, at en af Ulfeldts Sønner engang i et af Faderens hemmelige Værelser skulde have fundet en Smelteovn, som

V. E. m'auoit commendé, mais come ie ne puis estre assureé, que ma lettre soit arriué a bon post (quoy que ie l'ay adressée aussi bien que les autres de Collogne, de Francfort, de Ausburg, de Venise, sous la couuerte a Mons. Henry Lenerts), ie repeteray casi de mot a mot ma lettre precedente touchant cett affaire des fourneaus. Il y a premierement un maistre boulanger dans la uille de Fleurence, qui a le priuilege seul de fournir et faire cuire tout le pain, qui se consume a la cour du grand duc tant pour sa bouche propre que pour ses domestiques, et c'est luy, qui fait le plus fin et leger pain de la uille. Il a ches lui six fourneaux, a scauoir quatres grands et deux petits, mais les plus grands sont pourtant fait a l'ordinaire et n'excedent pas de beaucoup la forme et grandeur commune, dans chacun des plus grands il peut faire cuire a la fois, quand la necessité le requiert, six boisseaux de farine, dans les deux autres a proportion. Il peut faire chauffer chaque four 18 fois dans 24 heures. Pour gouverner les six fourneaux ast'eure il ny a qu'un seul maistre et 17 ualets, mais quand il est question de traouiller a toute rigueur, il faut cinq hommes pour gouverner chaque four. Le mesme boulanger a encore dans sa maison enhaut dix petits moulins fait a la main pour moudre la farine, les dix moulins sont gouvernez par quatres hommes seulement. Il y a plusieurs autres boulangers dans la uille de Fleurence, mais ils demeurent separez les uns des autres par diuers quartiers de la uille. Il ny a pas un seul alleman de nation soit maistre ou ualet parmi tous les boulangers, car cela est deffendu expressement du grand duc. Outre les 6 fours nommez il y a encore 45 autres, quils fournissent du pain pour la uille, il y a 22 grands, et il faut 4 hommes pour gouverner chaque four. Les 23 autres sont appellees de-

han antog benyttedes til alchymistiske Forsøg, noget i Betydning. Den findes i et Tillæg til en engelsk Oversættelse af Rousseau de la Valettes Bog: The life of Count Ulfeld, Great Master of Denmark, and of the Countess Eleonora his wife, done out of French with a Supplement thereunto and to the Account of Denmark formerly published. London 1695. p. 126.

mifours et sont gouuernez a proportion, au reste il y a encore 25 autres petits fours, dans lesquels on fait cuire le pain bis pour les pauvres. Cest toute la relation, que ie pourray donner a V. E. touchant cet affaire, mais elle se pourra asseurer, quelle est tres ueritable, puis que i'ay eu la curiosité moy mesme d'examiner le tout, come il faut. Pour des nouuelles icy de la cour, on se prepare a la guerre tant, quon peut, car le dernier courrier, qu'on auoit expedié en france avec un breuet pour tascher d'ajuster les differents entre le Pape et le Roy, est retourné sans auoir pu obtenir responce du Roy sur le breuet, que sa Sainteté luy auoit enuoyé, et de plus le Roy ne l'a pas voulu seulement lire, tellement qu'il n'y a rien de plus assureé que la guerre, on fait des lesuées icy a force, et il semble, quils ont enuie de se defendre. Quoy qu'il en soit, il m'importera plus a moy d'estre assureé de bonnes graces de V. E., dans lesquelles ie me recommande estant

Monseigneur

De V. E.

le tres humble et tresobeiss:
valet. Jean de la Barre.

Il me semble, qu'il ne sera pas mal a propos de signer touiours mon nom, come i'ay fait dans la presente; car il pourroit arriuer quescruant quelque chose remarquable de la cour icy et mes lettres tombant par malheur entre les mains de quelque autre, ie pourray courrir risque de receuoir quelque disgrace, mais de cette facon ie suis hors de danger, et quand V. E. aura la bonté de m'escrire, elle me fera la grace d'escrire, come est mon ueritable nom; car ie ne suis que trop connu icy pour en porter un autre. Au reste l'Eternel conserue V. E. en bonne santé et luy donne prosperité et contentement.

7.

Høybaarnne Frue Greffinde.

At ieg nu i lang Tid iche haffuer haft den Ærre och opvaarttet hindis Naade med min ringe Schriffuelße, haffuer veret Arsaage, at ieg haffde formoedet, at naar min Mand kom fra Suerrig, ieg daa schulde veret saa løcheligh och schreffuet

hindis Naade til, det ieg giernne øndschet, at hand haffde giort aldtig rigtig med hindis Naade, mens efftersom ieg fornemmer det iche at verre scheid, och hand, siden hand kom hiem, haffuer verret meget siug, saa det endaa verre er, ieg kand iche endgang talle med hannem derom, saa Gud veed, huor ieg haffuer nu verret om Hiertt, indtil ieg nu endelig haffuer taaget meg forre och aldrig merre talle til hannem derom, mens vil nu sielffuer giørre det klar huøß hindis Naade, ieg haffuer leveret et Sophirs Smøche til Karsten, som Stenbuckis Greffinde¹⁾ haffuer bødet hannem 1000 Rxdl. for, noch haffuer ieg leveret til Carsten 1000 Rxdl. in *spesi*, ieg haffuer kjøbt Øxen for meg sielff for 2000 Rxdl., dem schald Kiøbmanden erlege til Carsten. Saa haffuer min Moeder²⁾ loffuet at erlege 3000 Rxdl. i Kiøbenhaffn, dem schald ieg levere Carsten til den 11 Junj; tj min Moeder kand intte fly meg dj 3000 Rxdl. før end til den 11 Junj, ieg beder hindis Naade for den storre Oprigtighed och Dyed, hinder følger, at hund vil inttet verre vred, for det iche er lenge siden betalt. Gud veed, ieg haffuer noch giort met dertil, ieg vilde saa nødigt haffde besuerget min Moeder dermed, dersom ieg kunde haffde veret det forvden, mens ieg seer ingen anden Midel, ieg haffuer i lang Tid ingen Breffue faet fra hindis Naade, ieg øndscher inttet høyer i Verden, end ieg aldtid maa spørge hindis Naade och hindis Hußis Veldstand, och at ieg endgang igien maa verre saa løcheligh och see dennem med Gled. Imidlertid befaller ieg meg i hindis Naadis høye Gunst, och ieg forbliffuer til Døden efter min storre Schyldighed

Schaaberbøe den 30
Novemb. 1662.

Høybaarnne Frue Greffinde
Hindis Naadis oprigtige och
tiennestvillige Tiennerinde
Margarette Rantzov³⁾.

Udskrift: *A Madame Madame Eleonore Cristina, Comtesse de Slesvig et Holsten.*

¹⁾ Grev Gustav Otto Stenbocks (anden) Hustru var Christina Catharina de la Gardie. Han selv var fra 1658 Generalgouverneur over Skaane, Halland, Bleking og Bornholm. Anrep, Svenska Adels Åttar-Taflor. Stockholm 1864. IV, 141—42.

²⁾ Fru Ide Skeel.

³⁾ Hun var en af dem, hvem Ulfeldt og hans Hustru tidligere havde be-

8.

Gudz goede beskerkelse vere offuer eder *Carsten lauridzen*, samt offuer eders gandske hus til ald lycksalig velfart.

Efttersom der findis en deel personer, som er mig nogid skyldig, huoraff di betaler aarlig deriss *rente*, Saa beder ieg eder venligen, att i ville giøre mig dett venskab och paa mine vegne indkreffue, huis *rente* hos dem *resterer* til den 11 *Xcembr.* vdi dette Aar att betale til mig, och att i ville derfor *quitere* dem paa mine vegne, paa huis *rente* i aff dem Annammer, til huilken ende ieg sender eder her hoss min fuldmacht, paa dett di icke skal giøre nogen *scrupel* til eder same penge att erlegge.

Da paa dett i kand vide, huem di ere, som *renter* skal til mig betale, vil ieg neffne dem her vnder, saa och huad *capital* di ere skyldige, och Nar *renten* deraff er forfalden¹⁾: kiøbenhauffns bye er mig skyldig *Capital* 2600 Rixd.; deraff ere di skyldige til dend 11 *Xcembris* i dette Aar Ett Aars *rente*, som er 156 Rixdaler²⁾.

Hanss *Excel.*, Her *Canzeler*, Velborne Her *Peter Redz* er skyldig *Capital* 1000 Rixd.; deraff *resterer* nu Ett Aars *rente* til dend 11 *Xcembr.*, som er 60 Rixd.

Hans *Excel.* Rigers *Admiral*, Her *Hendrich Bielke* er skyldig *Capital* 4000 Rixd., deraff *resterer* til denne 11 *Xcembr.* Ett Aars *rente*, som beløber Sig 240 Rixdaler.

Hans *Excel.* Her *Axel Vrup*, *General etc.* er skyldig vdi *capital* 3500 Rixd., huoraff *resterer* til dend 11 *Xcembr.* Ett Aars *rente*, som sig beløber 210 *Rixdaler*.

Her Rigers Marskalk *Corbitz etc.* er skyldig vdi *capital*

troet en Del af deres Ejendele. Hist. Tidskr. III, 470—71 og en Afskrift i Ny kgl. Saml. 2142 b. 4to. Ogsaa senere bevarede Leonora Christina venlige Følelser for hende. »Jammersmindet» p. 87.

¹⁾ De her nævnte Debitorer findes ogsaa anførte som saadanne i Paus anf. Sted. II, 154 og Hist. Tidskr. III, 463—64; dog have Holger Vind og Kørbitz, der begge kun nævnes hos Paus, sikkert overtaget Gjælden, den første efter sin 1652 afdøde Moder, Fru Ingeborg Ulfstand, og den anden efter Fru Kirsten Lützov, som han havde ægtet d. 7. Octobr. 1649. (Ny kgl. Saml. 241 8vo). Begge disse findes nævnte i Hist. Tidskr. Om Sophie Kaas se ndfr. Kun Ove Gjedde findes intet af Stederne, jvfr. Nr. 9. Ogsaa Summerne stemme overens.

²⁾ Her, ligesom ved Peder Reetz, Henrik Bjelke, Axel Urup og Holger Vind, er i Marginen tilføjet med en anden Haand: betalt.

590 Rixdaler, *resterer* til dend 11 Xcembr. Ett Aars *rente*, beløber sig 35 Rixd. och nogid mer¹⁾).

Holger Wind er mig skyldig *Capital* 2000 Rix., deraff *resterer* Ett Aars *rente* til dend 11 Xcembr., beløber sig 120 Rixdaler.

Salig Rigens Admiral Offue Giedde er mig skyldig *capital* 500 Rixd.²⁾, derpaa *resterer* mig 4 Aars *rente* til dend 11 Xcembr. 1662, och mig er berettid, att same *capital* med des *interes* skal vere falden *Holger Vind* til att betale mig dem³⁾, fornemmer hos hannom, om hand for same *rente* vil *clarere*, eller hos huem ieg min betaling skal søge.

Der boer en Frue vdi Sielland paa en gaard henne ved *Holbeck*, hedder *Vognserup*, Fruen hun hedder *Sophia kaass*⁴⁾, hun er mig ett *Capital* skyldig paa 1450 Rixdaler, deraff *resterer* til dend 11 Xcembr., Ett Aars *rente*, beløber sig 87 Rixdaler⁵⁾. Hun haffuer en egen gaard vdi kiøbenhauffn, der kand i vel erfare om hindis person, hun pleyer gemeinlig att holde sig oppe vdi kiøbenhauffn om jlyetider.

Huis i aff disse forskreffne *rentepenge* kand indbekomme, beder ieg gierne, att i dem ville med dett *Hamborger* bud sende til *Hamborg* vdi en forseigliid *pose* och dem lade *leuere* paa mine vegne til en kiøbmand samestedz, som kaldis *Vilhelm Sontom*, och betaler buddid derfor, huis hans rettighed er, och fører mig dett til regenskab, *Vilhelm Sontom* sender i vel och der hos en liden *Zedel*, som hand kand sende mig, om same pengis beskaffenhed, til min efterretting.

Gjører mig dend villighed och taler ett ord med *peder jensen Renteskriuffuer*⁶⁾, helser hannom paa mine vegne och

¹⁾ I Marg: betalt daller til 6 £ Rigmønt (?), hertill lagt 7¹/₂ £.

²⁾ I Marg: NB.

³⁾ Han havde d. 21. Septbr. 1656 ægtet Margrete, en Datter af Ove Gjedde. Ny kgl. Saml. 242 8vo.

⁴⁾ Hun var en Datter af Mogens Kaas til Støvringgaard og Sidsel Friis, og Enke efter Frederik Parsberg til Vognserup, der var død d. 20. Septbr. 1653. Søren Maj, Ligprædiken over Frederik Parsberg. Sorø 1656. Hun har altsaa overtaget dennes Gjæld til Ulfeldt, jvfr. Paus og Hist. Tidskr. anførte Steder. Efter Benzons Stamtavler (Geh. Ark.) er hun selv død netop 1662.

⁵⁾ I Marg: betalt den 7 feb. ano 1663.

⁶⁾ Peder Jensen Randers. Hist. Tidskr. III, 462.

beder hannom lade mig vide mett ett ord eller to, huad hand haffuer forrettid vdi di smaa sager, hand haffuer loffuid mig att forrette for mig. Saa kand i sende mig hans breff, nar hand vil skriffue.

L'eternel uous conserue ensemble toute uostre maison.

Monsieur

*Vostre affectionné pour
uou seruir*

Brug dend 11 Xcembr.¹⁾ 1662.

Corfitz, Greffue af Willfeldt.

Dynkerken er alt offuerleuerid udi di *Franzoser* deris hender, och kongen aff *Franckrig* var vdi *dynkerken* selver vdi egen person for 4 dage siden²⁾, saa same pladz er nu besat med *franzesk* *guarnizon*.

9.

Herren Carsten Lauridzen Salut.

Jeg seer aff eders skriuelse, att Frue *Margreta* wil holde ord, ieg haffuer aldrig tuilt paa hinder, saa giør ieg icke heller endnu; ieg haabis, att hun nu giør nu fuldkommen klart med eder, saa att ieg intid mere haffuer med *Offue Tott* att bestille, Alt huis i bekommer, dett sender offuer til *Sontom*, som ieg tilforne haffuer ombeded eder.

Huad sig anbelanger dett, som *Holger Wind* tilbyder eder rente for paa mine vegne, dersom dett er for dett halffue *Tusinde Rixdaler*, ieg haffuer laant til *S. Rigens admiral Offue Giedde*, da laante ieg hannom dem dend tid, hand var fangen vdi *Malmoe*, och dett var 1658 lenge for jyll, som breffuid skal vdwise, ieg paa same penge haffuer aff *Rigens Admiral*; Nu maa hand selver giøre regenskab, huad dett sig kand løbe, mig er ingen rente betalt fra dend dag, pengene bleff vdlagt, indtil nu, di mener maa ske, att di nu maa giøre ved mig, huad dem løster, hand kand skriffue vdi hans bog, huis hannom

¹⁾ Efter Slutningen af Brevet er med en anden Haand skrevet: Anno 1662 den 13 decemb. Annamett, ligesom efter Nr. 10: Anno 1663 den 15 Junij Annamett. Dette giør det klart, at Dateringen i disse to Breve er efter ny Stil. Det er vel ogsaa Tilfældet med Nr. 9, skjøndt det, skrevet d. 13. Juni, er paategnet: Anno 1663 den 13 July Annamett.

²⁾ Ludvig XIV opholdt sig i Dunkerque fra d. 22—24. Novbr. 1662. Gazette de France for 1662, p. 1208—14.

lyster, dett kommer mig intid ved, saaledis sidder dett tilsammen, som ieg dett her skriffuer.

Huad Brostrup Giedde anlanger, da er hand mig vdi *Capital* skyldig Ett *Tusind* Rixd. effter hans breffs lydelse, hand til mig vdgaff vdi *Malmø*, vdi *May* maanid 1658¹⁾. Dett var nu forgangen *May: fem* Aar, ieg ved icke rettere, end dett er io 300 Rixd. *fem* fuldt Aars *rente*. Dette kand i vise hannom, ieg skal aldrig *pretendere* dett, mig icke med rette tilkommer.

Jeg erindrer mig, att der i var hos mig paa *Ellensborg*, da loffuede ieg eder for eders vmag, att haffue omsorg for att indkreffue mig mine penge hos *Tott* och skaffe mig nogen rictighed vdi, huis ieg hos hannom haffde att kreffue, Ett *Hundret* Rixdaler, hvilkett løffte ieg bør att effterkomme, huorfor ieg er gierne tilfridz, att i selver gjører eder betalt, dog aff di sidste penge, som i Annammer aff de, ieg hos *Offue Tott* haffuer att kreve, och huis i for min skyld eller paa mine vegne haffuer gjort nogen umkostning med same min giæld att indfordre, i huad maader dett haffuer verid, saa fører mig dett och til regenskab; ti hos mig skal ingen intid tabe, mens skal ieg altid med ald tacknemlighed erkiende, huis villighed och tienniste, som mig skeer, effter min effne och leiglihed. *L'eternel uous conserue ensemble toute uostre maison.*

Monsieur

*Vostre Tresaffectionné
pour uous seruir*

Bryg dend 13 *junij* 1663.

Corfitz, Greffue aff *Willfeldt*.

Her hos følger ett breff fra *charles*²⁾ til hans datter, hun skal vere hos hindis moder vdi kiøbenh. Lader en aff eders bringe dett tilstede, paa dett hand kand faa nogen bud fra hans datter.

Udskrift: *Herren Herren Carsten Lauridzen, Freundtlich
Copenhagen.*

¹⁾ Hist. Tidskr. III, 464.

²⁾ Denne i Ulfeldts Historie ofte forekommende Tjeners Efternavn var Prouin, se Brev fra Christian Ulfeldt til Otto Sperling den Yngre, Basel 18/28 Maj 1664. Ny kgl. Saml. 2146 c. 4to.

10.

Herren Carsten Lauridzen Salut.

Jeg seer aff eders breff, att ieg aff forseelse haffuer indluct vdi eders breff Andre breffue, di ere dog siden kommen til rette, huorfor ieg tacker eder, alle mine breffue, som ieg vdi disse tider skriffuer, er icke aff stoer *importans* vden alleniste di, ieg skriffuer eder til om mine smaa Sager, huilke ieg endnu paa dett flitigste *recommenderer*, att i ville *pousere*; ti ieg seer, at *Tott* er hel sen att drage klederne aff, ieg beder eder, holder eder til Frue *Margreta*, paa hinder kand mand giøre nogen *facit* paa hindiss løffter, lader dem ingen fred, førend di betaler, och i maa vel haffue vdi Acht, att di erlegge *renten*; ti Aarid er nu snart forbi; helst aff di *Summer*, som endnu staar tilbage och aff di Andre penge, efftersom di er bleven betalt til; Ti dett, hand er mig skyldig, er for rede bare penge, sølff och guld, som hand aff mit haffuer Nytt, dett er eder self best bevust, tiderne ere icke nu saaledis for mig, att ieg taaler att miste møgid. Ieg forseer mig der til; att i er paa min *profit*, helst effterdi ieg søger intid vden, huis mig med ald rette tilkommer.

Disse hosfølgende breffue beder ieg, i ville vbesvert offuerleuere til hans *Exc. Her Rigens Admiral*¹⁾ och derhos melde hannom min tienniste.

L'eternel uous conserue ensemble à toute uostre maison.

Monsieur

Vostre aff. pour uous seruir

Bryg dend 15 *juny* 1663.

Corfitz, Greffue aff Willfeldt.

I melder vdi eders breff, att Brostrup Giedde haffuer talt med eder och begierer, att huiss hand mig er skyldig, maa affkortis vdi huis penge, ieg skal vere Frue *Mette Grubbe* skyldig, da beder ieg eder, att i vil fortroe hannom paa mine vegne, att ieg var aldrig *Mette Grubbe* en skilling skyldig, icke heller er ieg, Mens att ieg skal selver haffue *Penge* aff Frue *Mette Grubbe* for Arff effter min S. broder²⁾, dett er wist noch,

¹⁾ Henrik Bjelke, med hvem Ulfeldt førte en livlig Brevvexling. Iblandt de bevarede Breve findes ogsaa et fra Corfitz Ulfeldt, dat. Brügge d. 15. Juni 1663. Ulf. Sager Nr. 17.

²⁾ Fru Mette Grubbe havde været gift med Ebbe Jacobsen Ulfeldt († 1654).

doch hun haffuer derpaa en lang *respit* effter derom gjorde *contract* och fordrag, giort aff min S. broder, saa att hun haffuer hos mig aldels intid att fordre, dett er ickun Spanske *casteler* eller nogid, som di Søger att giøre folk wiss for att haffue *credit*.

Erindrer ham paa mine vegne, att hand er mig skyldig, som for sin egen gield, *rente* aff et *Tusinde* Rixdaler paa *fem* Aars tid nu til denne 11 *juny*, som hos eder er i dette Aar 1663, som er 300 Rixdaler, giører eders beste, att i kand paa mine vegne bekomme dem aff hannom, och *quiterer* ham paa mine vegne derfor. *Vale*.

Affdrer fra *Henricus*¹⁾ dend handskrift, hand haffuer aff mine, och som *Christopher gøe S.*²⁾ haffuer til mig vdgifuen, dend er bedre hos eder bevarid end hos ham. S. Rigens *Admiral* H. Offue Gieddis skal dend betale med effterstaaendis *renter*; ti Offue Giede tog den gield paa sig.

Udskrift: *Herren Herren Carsten Lauridzen Freundtlich*
Copenhagen.

¹⁾ Vel den bekjendte Henrik Müller, med hvem Ulfeldt stod i Brevvexling.

²⁾ Christopher Gjøe døde d. 1. Febr. 1652. Hans Enke, Fru Karen Lange († 1657), findes nævnt blandt Debitorerne hos Paus II, 154.